

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Завдання 1. Вступ до вивчення історії вчень про державу і право. Державно-правові вчення Стародавнього Сходу

1. Предмет, методологія, періодизація історії вчень про державу і право.
2. Політико-правова концепція: поняття, структура, критерії оцінки.
3. Політико-правова думка у Стародавньому Єгипті та Міжріччі.
4. Розвиток державно-правової ідеології у Стародавній Індії.
5. Політична думка у Стародавньому Китаї.

Література

1. История политических и правовых учений. Учебн. для юрид. вузов / Под ред. Нерсесянца В. – М., 1999.
2. Бурдые П. Социология политики. – М., 1993.
3. Лебедева Т. О научной значимости изучения истории политической мысли // Вестник Московского ун-та. Серия “Политические науки”. – 1995. – № 12.
4. Потульницький В. Теорія української політології. Курс лекцій. – К., 1993.
5. Рябов С. Політологічна теорія держави. – К., 1996.
6. Себайн Г., Торсон Т. Історія політичної думки. – К., 1997.
7. Темнов Е. О деидеологизации методологических подходов в историко-политических и государственно-правовых исследованиях // Государство и право. – 1992 – № 3.
8. История политических и правовых учений: домарксистский период. – М., 1991.
9. История политических и правовых учений. Учебник для вузов / Под ред. Нерсесянца В. – М., 1999. – С. 35-50.
10. Капінін Ю., Харьковщенко Є. Релігієзнавство. Підручник. – К., 1997. – С. 42-77.
11. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. – К., 1996. – С. 257-296.
12. Философский энциклопедический словарь. – М., 1983.

Завдання 2. Політико-правова думка в Античну добу

1. Погляди Піфагора та Геракліта на право і політику.
2. Давньогрецька політико-правова думка класичного періоду:
  - а) Сократ;
  - б) Платон;
  - в) Аристотель;
  - г) софісти, епікурейці, стоїки.

3. Вчення Епікура та епікурейців про свободу, виникнення держави і права.
4. Цицерон про право та державу.
5. Становлення давньоримської юриспруденції.
6. Сенека про державу і право.

Література

1. Аристотель. Никомахова етика // Соч. в 4 т. – М., 1983.
2. Аристотель. Политика // Соч. в 4 т. – М., 1983.
3. Себайн Г., Торсон Т. Історія політичної думки. – К., 1997.
4. Материалисты Древней Греции. – М., 1995.
5. Мыслители Греции. От мифа к логике. – М., 1998.
6. Мыслители Рима. Наедине с собой. – М., 1998.
7. Нерсесянц В. Платон. – М., 1984.
8. Нерсесянц В. Политические учения Древней Греции. – М., 1979.
9. Нерсесянц В. Право и закон: из истории правовых учений. – М., 1983.
10. Утченко С. Политические учения Древнего Рима III-I вв. до н.э. – М., 1977.

Завдання 3. Політико-правові концепції доби Середньовіччя

1. Державно-правові проблеми в ідеології раннього християнства. Августин Блаженний.
2. Питання співвідношення світової та духовної влади у вченні Фоми Аквінського та догматах католицької церкви.
3. Політико-правові ідеї Марсилія Падуанського.
4. Розвиток державно-правової думки в Київській Русі.
5. Політична доктрина в ідеології ісламу.
6. Формування західноєвропейського (православного) канонічного права.
7. Формування державно-правової концепції православної церкви.

Література

1. Богош Ю. Фома Аквинский. – М., 1915.
2. Себайн Г., Торсон Т. Історія політичної думки. – К., 1997. – С. 148-290.
3. История политических и правовых учений: средние века и Возрождение. – М., 1986.
4. Мирошниченко М.І., Мирошниченко В.І. Історія вчень про державу і право (Стародавній світ та середні віки). Методичний посібник. – К., 1998. – С. 19-23.
5. Нерсесянц В. Право и закон: из истории правовых учений. – М., 1983.
6. Шульженко Ф., Наум М. Історія вчень про державу і право. Курс лекцій. – К., 1997. – С. 25-37.

**Завдання 4. Розвиток політико-правових поглядів у епоху
Ренесансу та Реформації. Становлення державно-
правової думки Нового часу**

1. Н. Макіавеллі і формування науки про політику.
2. Політико-правові ідеї діячів руху Реформації (М. Лютер, Т. Мюнцер, Ж. Кальвін).
3. Держава і людина в утопічних проектах Т. Мора та Т. Кампанелли.
4. Державно-правові концепції доби ранніх буржуазних революцій (XVII ст.).
5. Вплив ідей Ренесансу та Реформації на формування української політичної думки.
6. Питання співвідношення світської та духовної влади в роботах діячів доби Ренесансу та Реформації.
7. Вчення про державу Ж. Бодена.

Література

1. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
2. История политических и правовых учений / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М., 1998. – С. 161-188.
3. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень. – К., 1999. – С. 63-81.
4. Безродний Є.Ф., Ковальчук Г.К. та ін. Світова класична думка про державу і право. – К., 1999. – С. 61-92.
5. История политических и правовых учений / Под ред. О.З. Лейста. – М., 1997. – С. 127-193.
6. Скиба В., Горбатенко В. та ін. Вступ до політології. Екскурс в історію правничо-політичної думки. – К., 1998. – С. 149-180.

**Завдання 5. Розвиток політико-правової думки Нового Часу
(XVIII – початок XX ст.)**

1. Державно-правові концепції доби Просвітництва.
2. Розвиток політичної думки в Америці доби утворення США.
3. Політико-правові вчення європейського лібералізму, утопічного соціалізму та позитивізму.
4. Марксистська концепція держави та права.
5. Політико-правові ідеї Г. Спенсера.
6. Проблеми держави, політики, права в філософії Г. Гегеля (І. Канта).
7. Питання держави і права в ідеології анархізму.

Література

1. История политических и правовых учений / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М., 1998. – С. 277-315, 369-387, 399-430, 504-514.

2. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень. – К., 1999. – С. 82-148, 233-257.
3. Безродний Є.Ф., Ковальчук Г.К. та ін. Світова класична думка про державу і право. – К., 1999. – С. 160-199, 273-289.
4. История политических и правовых учений / Под ред. О.З. Лейста. – М., 1997. – С. 225-273, 301-368.
5. Скиба В., Горбатенко В. та ін. Вступ до політології. Екскурс в історію правничо-політичної думки. – К., 1998. – С. 181-277.

Завдання 6. Політичні та правові концепції ХХ ст.

1. Теорія позитивістського нормативізму Г. Кельзена.
2. Солідаризм Л. Дюгі.
3. Теорії “держави загального благоденства” та “плюралістичної демократії”.
4. Теорія еліт, технократичні теорії (“Залізний закон олігархії” Р. Міхельса, теорії М. Вебера, А. Бентлі, концепція менеджеріальної революції).

Література

1. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень. – К., 1999. – С. 258-276.
2. Безродний Є.Ф., Ковальчук Г.К. та ін. Світова класична думка про державу і право. – К., 1999. – С. 365-373, 385-390.
3. История политических и правовых учений / Под ред. О.З. Лейста. – М., 1997. – С. 521-560.
4. Скиба В., Горбатенко В. Вступ до політології. Екскурс в історію правничо-політичної думки. – К., 1998. – С. 391-425.

Завдання 7. Розвиток державної та правової думки в Росії

1. Російська політична та правова думка в період формування станово-представницької та абсолютної монархії.
2. Розвиток державної та правової думки ХІХ ст.:
  - а) погляди лідерів декабристського руху на перспективи розвитку російської державності та права;
  - б) дискусія слов’янофілів та “западників” про історичний шлях та державний устрій Росії.
3. Державно-правові концепції російського більшовизму.
4. Питання державності та право в ідеології російського анархізму.
5. Політичні погляди П. Чадаєва.
6. Державно-правові ідеї діячів російського лібералізму.

Література

1. История политических и правовых учений / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М., 1998. – С. 325-368, 554-640₁₅

2. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень. – К., 1999. – С. 149-181.
3. История политических и правовых учений / Под ред. О.З. Лейста. – М., 1997. – С. 204-221, 274-292, 370-398.
4. Грацианский П. Политическая и правовая мысль России второй половины XVIII в. – М., 1984.
5. Грацианский П., Десницкий С.Ю., 1978.
6. Золотухина Н. Развитие русской средневековой политико-правовой мысли. – М., 1985.
7. Зорькин В. Чичерин Б.М., 1984.
8. Исаев И. Политико-правовые утопии в России. Конец XIX – начало XX вв. – М., 1991.
9. Исаев И. История политических и правовых учений России XI-XX вв. – М., 1991.
10. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. Нерсесянца В. – М., 1983. – С. 259-273; 342-376.
11. Муравьев Н. Проект Конституции // Избранные социально-политические и философские произведения декабристов. – М., 1951.
12. Скакун К. Теория правового государства в дореволюционной России // Советское государство и право. – 1990. – № 2. – С. 100-118.
13. Шульженко Ф., Наум М. Історія вчень про державу і право. Курс лекцій. – К., 1997. – С. 83-108.

Завдання 8. Основні етапи розвитку української державно-правової думки

1. Державно-правові погляди в Україні в польсько-литовську добу.
2. Проблеми української державності та права в добу Гетьманщини.
3. Ліберально-демократичні та політичні концепції української державності в XIX ст.
4. Питання української державності в добу М. Грушевського та В. Винниченка.
5. Українська державність у програмних документах українських соціалістичних партій початку XX ст.
6. Український проект союзного договору 1922 р.

Література

1. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень. – К., 1999. – С. 182-232.
2. Грабовський С., Ставроянні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 235-305.
3. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української Конституції. – К., 1993.